

Kus pravdy o příčinách války

PRO POKROK UPRAVIL OTAKAR CHARVAT

CO JE skutečnou, pravdivou a nepopíratelnou příčinou přítomné války v Evropě? O otázce této bylo jednáno mnohými osobami, vojáky i občany, příslušníky válku vedoucích národností i neutrály, kteří seznáměni byli se stavem dvorních a diplomatických záležitostí v době zavraždění rakouského následníka trůnu, arcivévody Ferdinanda v Sarajevě. Ale žádný z těchto pozorovatelů nepřišel k uspokojivému uzáveření, přes to, že činěny byly snahy připsati velkou roli války pruskému militarismu, tomu, že Německo po získání větší moci a žádosti Teutoni o prorážení si cesty k světovým tržím. Přes to, že válku vedoucí národnosti vydaly "bílé" "modré" a jiných barev knihy, jež byly smíšenou diplomatického vyjednávání před válkou, přece nedostalo se nám definitivního a úředního oznámení o skutečných příčinách této velké války.

Od zabíjení historie světa bylo několik věcí, pro které neodvislé národnosti pracovaly a bojovaly a sice pro moc, bohatství, rozšíření a pomstu. Mít moc v starém významu tohoto slova znamená vládu nad jistým územím a moderní definicí jeho je ovládnutí tržiny. Bohatství v starém smyslu pojetí znamenalo nahromadění výšlehků práce domů, ale v novém pojetí znamená nevládnoucí vliv obchodu na prospěchu zmočením se dalších území a dnes znamená získání dalších tržin a stejně i pomsta má výklad nový. Dříve znamenala zpusťování země a zotročení její lidu, ale nyní znamená přípravu je o tržiny.

Evropské mocnosti po řadu psobedních let zápasily o nové tržiny a o kontrolu zdrojů surového materiálu, tak aby jejich obchodníci a průmyslníci mohli je získati za nejmenší možné ceny a tak lépe mohli soutěžit s národnostmi jinými ve světových trzích. Ale je tu ještě jiný činiteľ, který přídě k uvážení v obchodu i válece a to je přístup. Národnost, která je obklopena jinými, at přátelskými anebo nepřátelskými národnostmi, naráží na obtíž ve svém obchodu i v nitroevropských dobách. Poblížní linie s přístavy po celý rok otevřenými je nutností pro obchodní země, aby surový materiál snadno mohl být přivážěn a hotový výrobek vyvážen.

Surový materiál může být rozdělen zhruba do následujících tříd: Obilí, kovy, dříví a petrolej. Všechny tyto věci jsou nutností pro obchod stejně jako pro válku. Každá národnost na světě produkuje nějaké množství každé z těchto tříd surového materiálu. V mnohých případech ale produkce nestačuje domácí spotřebě, jestliže ani neuvážíme o množství, potřebném k výrobě zboží pro cizí obchod.

Před válkou Německo nalézalo se v postavení, že bylo schopno produkovati téměř dosti obilí pro svoji spotřebu. Pro další spotřebu bylo schopno čerpati z několika zdrojů a odříznuti kteréhokoliv z nich neznamenovalo pro Německo žádnou zvláštní nosnáž. A to pak byl se nejdůležitější kovů (železo, měď, nikl, kobalt), Německo nebylo tak bohaté, poněvadž i s průslavým napěných ložisk v Lotrinskou, které získalo po válce s Francií v roce 1870, nemělo kovů tohoto dostatek, aby plně vyhovovalo to potřebám domácího obchodu, obchodu s cizinou a vojenským potřebám.

Dříví mělo pečlivě neuhovávanou a udržovanou zásobu. Bohatě lesy německé byly pozorně háčeny a celé rozlohy znovu zalesňovány. Petrolej Německo nemělo. Získávala ho v přátelské zemi, Rakousku, ale hlavně odkázáno bylo na Rusku, kde krymská petrolejová pole v okolí Baku byla schopna zásobiti většinu Evropy. Němci oleje poskytovaly také Německem vlastněné podniky v Rumunsku. Ve válece přirozeně stoupla potřeba tohoto materiálu.

Německo rychle usnomenalo, že válka tato bude válkou vědy a kovů, s petrolejem jako hnací silou spíše než tažnou silou zvlášť.

Německý generální štáb, který zhotovil plány dlouho před válkou, poslal vojáky na zábor největší křižící Evropy, na zábor krajů, které mají největší ložiska surového materiálu, nadležející se ve vývoji. Německo mělo po záboru těchto krajů pokračovati v těžení a vykořisťování těchto přírodních bohatství ku svému vlastním prospěchu. Zábor těchto krajů přirozeně znamenal se slabnutí nepřítelů a se silení Německa. Zdroje na vlastní území pak měly být přesouvány pro generace příští.

Prvním počinem Německa po zahájení války byl pochod velkých armád skrze Belgii. Německý generální štáb prohlásil, že jedná se o jedinou praktickou cestu do Francie. Ale, kdo může říci, že nejednálo se o záměry jiné? Jisté generální štáb německý dobře předvídal, co se stane. Jisté vycházel z předpokladu, že statečný král Albert postaví se s malým svým vojskem proti tomtu německému vpádu a že bude nutno brannou mocí zmocnit se této země s její velkým ložiskem železné rudy, kde nalézají se dokonale vyvinuté železné doły, moderní oceľárny, továrny, přízpůsobené k hotovení děl a střel a zásoby molybdenu, niklu a cínku, jakoz i polně železných.

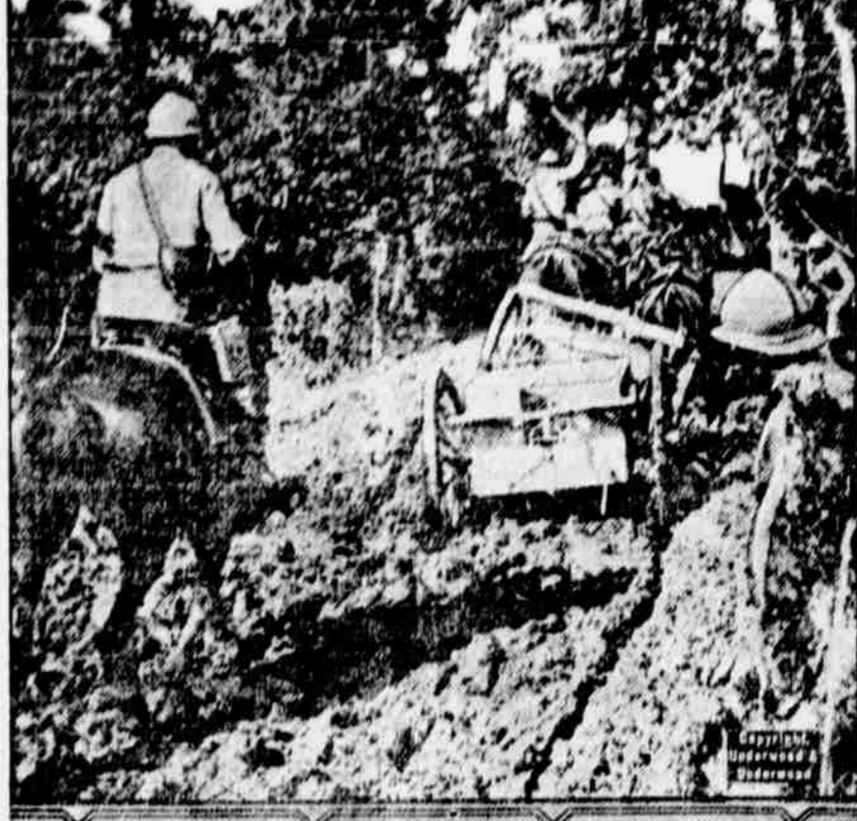
Je pravdou, že jednalo se o nejlepší cestu z Německa k francouzskému pomozí. Skrze tuto zemi vedou čtyři velice dobré železniční systémy, jedny z nejlepších v Evropě, nad kterými Německo bylo schopno získati kontrolu hned, kdy slabá početná belgická armáda ustoupila na poslední svou obrannou linii v distriktu Ypres. Po té německá armáda zaplavila severní část Francie, zmocnila se bohatých průmyslových a zemědělských distriktů. Tím získala pro vlastní potřebu velkých zásob surového materiálu, kterého nutně potřebovala k úspěšnému vedení války.

Mezitím Rusko provedlo vpád do rakouského území s větší rychlostí, než přípravy dovolovaly a shledalo po té, když zaplavilo větší část Halice, že není pro ně možno je v těchto poslech udržeti. Po vítězném postupu ruských armád nastal nedostatek střeliva, Německo, které má přesně informace o obtížích armád nepřítelů, zahájilo, vidouce k tomu příležitost, úpor pro armádou ruských a zadrželo je zpět, tak že znovu získalo velká petrolejová pole v Halici.

A hned po té pak proveden byl úpor proti Srbšku. Vojska centrálních mocností zaplavila maň tuto zemi a vytlačila z ní krále Petra s jeho věrnou a statečnou armádou, aby mohl zříditi nepřerušované spojení Berlína přes Rakousko a Srbsko s Bulharskem a Tureckem. V té době Rakousko získávalo od Rumunska obilí a petrolej. Německo zadržím náporům na Balkáně vytvořilo sjednocené území se svým spojením. Mělo nepopíratelné spojení se svým spojením. Na druhé straně spojení ale neměl přímého spojení po cizí s výjimkou Belgie a Francie a po vstupu Rumunska do války též Ruska a Rumunska. Centrální mocnosti jsou sjednoceny, kdežto země spojeny jsou od se bez oddělení mořem a zeměmi.

Válka vzrostla do rozměru, které neměly žádnou z válečných stran očekávány, jisté pak ne nepřátelů centrálních mocností. Německo shledalo po dvoutletém vedení války že potřeboje ještě větší zásoby surového materiálu, než má, i když bude jim co nejvíce šetřiti. A tato přesvědčení vedlo po té k náporu proti francouzské pevnosti Verdun. Verdun jako pevnost byl silný, ale neměl strategickou cenu, aby stála za oběti, které Němci pro její dobytí přinesli. Ale znamenání se Verdunem mělo by v důsledku zajištění dráhy v Metz distriktu ve Francii, které Němci uchvátit na počátku války. V tomto distriktu těží se 90 procent veškeré železné rudy ve Francii. Tento produkt nyní posílán je do Německa, aby vrácou byl do Francie jako děla a střeliva. Ale okolnost, že Němci

TEŽKÁ CESTA PRO VŮZ SE STŘELIVEM.

Vydatné deště ve Francii vytvořily z cest říčky bláta a vozy se střelivem, jak vidno na našem obrázku, jsou nuceny komati cestu se značnými obtížemi.

byli schopni před Verdunem udržeti si svoje pozice, umožnil jim, aby dále těžili v tomto distriktu.

Před válkou vytiženo bylo v Německu železná ruda, hlavně v Lotrinskou, asi 28,000,000 tun ročně. Nebyti toho, že Německo záhy bylo schopno rozšířiti svoje zdroje, již dávno nebylo by schopno vésti války a přitom udržet měřítku a spojení nemělo by s tím příliš velkou práci.

Pro Francii znamenalo známou obtíž, že byla nucena importovati téměř všechnu potřebnou zásobu železa a oceľe, ježto Němci zmocnili se její doły. Stalo se pak jedinou z podmínek míru znovuzískání tohoto ztraceného území. Dostali se to území do moří Francie, tato bude schopna vytižiti 36,000,000 tun železná ruda každého roku, kdežto Německo pouze 7,000,000 tun. Považuje se za jisté že Němci budou proti této podmínce po tak dlouho, dokud budou mít ještě nějakou střelbu k vypálení.

Když Rusko obnovilo svoji činnost na východě, Německo shledalo, že jeho petrolejový problém domů nebyl rozřešen. Po té Rumunsko vstoupilo do války a poskytl Německu příležitost, na kterou toto čekalo, lepší příležitost, než očekávalo a proto se jí rychle chopil. Hned po prohlášení války Rumunskem, polní maršálek von Mackensen se svou armádou vstoupil do Dobruži a zahájil kampaň za účelem odříznuti Constanty a Kustendže při Černém moři, kterozto města po zdějí bylo jim dobytí. Je to velké středisko petrolejového průmyslu a je možno, že zmocnění se jeho. Němci získali velké zásoby čistého petroleje, které nutně potřebovali.

Rumuní pak mezitím operovali v Sedmihradsku, snažice se odříznuti tamní olejová pole od německých dráhy. Teutoni to uznámali. Z toho důvodu poslali do Sedmihradska jednalo z nej schopnějších svých generálů, von Falkenhayna, a celé velké armády. Von Falkenhayn dovolil u činiti Rumunům to, co delo uci

atí Rusové, postoupil tak rychle, aby nebyli schopni udržeti si svoje pozice. Rumuní byli nuceni ustoupiti na vlastní své území a v přítomné době vážně ohrožováno je hlavní rumunské město, Baku cest.

Ale není to rumunské hlavní město, jež jest hlavním cílem teutonských armád. Teutoni se jedná o město Ploješti, které je střediskem rumunských olejových poli. Ploješti není daleko severovýchodně od Bukurešti. Je to středisko produkce hlavněho olejového distriktu v Rumunsku, který vyvinul se pozoruhodně v posledních letech pomocí amerického a německého kapitálu. Tento distrikt před válkou, stejně jako v její průběhu, oprotivě Německu zásoby petroleje. A počítá se, že dříve než válka bude zakončena, opět oprotivati bude sílu pro gasolinové stroje německých armád.

Z Předal průmysku, kde teutonské armády překročily Karpaty a kde nyní jsou pevně usazení, vede velmi dobrá železnice do Ploješti, kde její odbočky se rozšiřují. Jedna z nich vede do Bukurešti a jiné směrem severním do olejových poli Moldavy. Tato olejová pole mají velkou cenu. — Také v Dobruži jsou velká olejová pole nedaleko pobřeží. I tato v posledních několika letech došlo pozoruhodného vývoje hlavně za pomocí amerického a německého kapitálu. Má se za to, že tato olejová pole stala se jedinou z největších zásobáren Evropy, až nálezitě budou vyvinuta, ježto se má za to, že pole tato nalézají se ve spojení s olejovými doly krymskými v okolí Baku, kde nalézají se bohatá ložiska oleje nejlepšího druhu.

American Standard Oil Co. vstoupila do Rumunska s úmyslem ovládnouti petrolejový průmysl úplně. Brzy ale objevila se pruská soutěž. Rumunská vláda po té přijala zákon, dle kterého prodej olejových pozemků cizím společnostem nebyl dovolen. Bylo dovoleno je jenom pronajímati. Americká společnost z toho důvodu neprovedla zlepšení těchto

olejových zdrojů v takovém měřítku, jak měla v úmyslu. Pruský kapitál ale nedal v tím odřediti od svých původních plánů a vynechal značné obnosy na zlepšení olejových studní. Teutoni nepochybně čini si naděje na získání těchto olejových poli a v takovém vítězství pruského kapitálu a ovládnutí jim tohoto pole.

Je těžko přesně vyličit, jak velikou je těžba petroleje v Rumunsku. Číslice uvěřitelné před válkou, naznačovaly, že americké zájmy těží 60,000 železničních vagonů petroleje každého roku a pruské zájmy 20,000 železničních vagonů. Každý železniční vagon má asi 40 tun.

V případě Rumunska je nejlepší patrno, s jakými obědy německý generální štáb počítal a počítá při každém plánování nových záborů. Až doposud Teutoni podařilo se docílit v zápasu za zdroje surového materiálu úspěchu. Dnes kontroluje zdroje surového produktu, které dříve nemělo. Získáním olejových poli rumunských opětně sesílil svoje postavení a bude schopno vésti válku po další roky.

Všechno nasvědčuje tomu, že Německo těchto svých záborů se nevzdá, bude-li schopno diktovat podmínky míru. Budou zaručeny budoucí mocí Střední Evropy, jak má být vytvořena dle německých plánů. Ba zdá se být jisté, že Německo bude ochotno obětovati i svoje africké kolonie, aby nemuselo se vzdáti bohatých zdrojů surového materiálu, kterých znamenali se brannou mocí. Střední Evropa s těmito zdroji byla by míru i ve válece. Byla by to moc, kterou nikdo nebyl by schopn vyvinouti. A musí být pamatováno, že přítomná válka je připravena pro válku obchodní, ku které teutonské mocnosti i spojení chystají se již nyní.

Jestliže Anglie prohlašuje, že chce zřediti pruský militarism, nemá na mysli zničení německých armád, ale jedná se o zmocnění zdrojů surového materiálu, které Teutoni mají nyní ve své kontrolě. To by znamenalo se slabnutí Německa do takové míry, že toto nebylo by schopno obnoviti válku po dlouhou řadu let následujících.

Z předcházejícího vidno, jaké byly hlavní důvody, které vedly národnosti k přítomné válce. — Bylo to zavraždění rakouského následníka trůnu. Zdá se, že tato událost nezpůsobila ve vedoucích kruzích v Rakousku zármutek, naopak byla vítána, ježto arcivévoda Ferdinand netěšil se v jistých dvorních kruzích vídeňských válně přím. Byla jenom záminkou k vyvolání válečného požáru, ku kterému chystala se Evropa po léta. Přímý přítomné války byly čistě hospodářské a podílůnkami na ní jedná se především o budoucí zajištění svých říší pro úmyslu. Moderní generálové jsou podivnými vykonavatelí válece hospodářských expertů, kteří vlastně plánují vojenské kampaň a kreslí plány pro zábor jednotlivých armád. Tyto hospodářské zručce mluví viděti za všem německými vojenským pohyby. Vidíme, že všechny ně

meecké kampaň jsou plánovány hlavně za tím účelem, aby síla centrálních mocností se zvýšila získáním nových zdrojů surového materiálu. A tato ložiska různých přírodních budou hlavní roli hráti při vyjednávání o mír.

BUKUREŠT, HLAVNÍ MĚSTO RUMUNSKA.

Bukurešť, hlavní město Rumunska, jež je cílem přítomného náporu teutonských armád, rozprostírá se po obou březích řeky Dambovice, přes kterou vede celá řada mostů. Je asi stejně velikost jako Washington, D. C., ale přes to nalézá se tu dvacetkrát takové množství restaurací a kavárny, desetkrát tolik pouličních světel a dvakrát tak velké množství divadel. Je všeobecně považováno za město, kde bohatí žijí nejlépe a chudí nejchuději. Ceny, které čítány jsou v nejlepších hotelech v Bukurešti, jsou značně vyšší, než ony čítané v New Yorku a Londýně. Nieměné v restauracích pro chudší třídy lidu najít se znamenitě při malém poměrně vydání.

Do nedávna město toto bylo přechodem od měst orientálních k západoevropským, ale v posledních letech značně se změnilo. — Zůstalo tu ale přes to ještě mnoho známek tohoto přechodu. Obchodní část města je nádherná, ale jiné je množství ulic úzkých, křivých a nannozce nečistých. — Ulice, zvané Strada Lipezani, Strada Carol, Calea Crivia a Calea Victoriei, jsou nádherné. V těchto ulicích nalézají se nejnádhernější restaurace a kavárny, jiná podobných není možno naléztí východně od Paříže. Třída Kiselevská, kde je kavárna vdule překonatá. A musí být pamatováno, že přítomná válka je připravena pro válku obchodní, ku které teutonské mocnosti i spojení chystají se již nyní.

Jestliže Anglie prohlašuje, že chce zřediti pruský militarism, nemá na mysli zničení německých armád, ale jedná se o zmocnění zdrojů surového materiálu, které Teutoni mají nyní ve své kontrolě. To by znamenalo se slabnutí Německa do takové míry, že toto nebylo by schopno obnoviti válku po dlouhou řadu let následujících.

Noční život je okázalý. Hráčství o velké peníze vede se veřejně. Bohatí rumunští statkáři, z nichž mnozí vlastní farmy tak velké jako americké okresy, jdou sem utráčeti svoje peníze. Zdrojem bohatství Bukurešti jsou velké venkovské statky a poměrně laicní práce. Takoví rumunští bojaři, či statkáři, jsou mecenáři umění. Vlastní rozsáhlé statky, na nichž pracují jim celé rodiny laicno. V důsledku toho mají velké příjmy. V Bukurešti, kam zajíždějí k zimnímu pobytu, mají nádherné residence. V době, kdy tato rumunská aristokracie nalézá se v hlavním městě, toto podobá se městu Buenos Aires, jež často nazýváno je americkou Paříží. — Divadla v té době mají dobrý obchod, stejně jako ostatní zábavní místnosta, neboť zdá se, že každý hledá jenom zábavu a je ochoten zaplatiti za ni stanovenou cenu.

Dobry prikklad.

Férel vykládá o tom, že se lhoty teplem roztahují a utvádi toto dokladu i vyvádí, znalí děti samy nějaké příklady ze skutečnosti. Mezi jinými hlási se malá Karásková a ochotně dokazuje roztahitelnost hmot vlivem tepla takto: "V létě jsou dni mnohem delší než v zimě."

Co rekli lékaři.

"Před dvěma roky," píše p. K. N. Viste ze Sawyer, Wis., "manželka moje byla nemocná. Lékaři jí ošetřili konečně jí rekli, že se bude muset podrobiti operaci, eber-li se uzdraviti. Vlak místo aby se podrobila operaci, požáda užívatí Dra. Petra Hoboko, hned jí začalo být lépe a nyní je tak zdravá jako byla před dvaceti roky. Jáme vám slušní velký dluh vděčnosti za tento obdivuhodný lék." — Dra. Petra Hoboko není lékařem lékařským, nýbrž přístým, dobou vykoušeným bylinným lékem, jenž má rekord úspěchu, který jej dělá vynikajícím na poli medicíny. Dodává se lidem přímo z laboratorie vyrábětelů Dr. Peter Fabruay & Sons Co., 19-25 So. Hoyne Ave., Chicago, Ill. — Advertisement.

NĚMCI PŘIPRAVUJÍ SE PRO NOVOU ZIMNÍ KAMPAŇ.

Tento velký srub, důkladně zhotovený a pohodlný, je jedním z mnohých, které zbudovány byly Němci na západní frontě v přípravě pro zimní kampaň.